

**SPRAWIEDLIWA WŚRÓD NARODÓW ŚWIATA
HONOROWA OBYWATELKA IZRAELA
Stanisława Włodarz z domu Szlama
#3810**

Marianna i Stanisław Szlamowie mieszkali z 12-letnią córką Stanisławą i synem we wsi Cykarzew pod Częstochową. W Wigilię 1942 r. do ich drzwi zapukało dwóch Żydów: Mosze Lichter i jego kuzyn Mordechaj Lichter, którym udało się uciec z transportu do obozu śmierci w Treblince.

Przez kilka miesięcy Lichterowie ukrywali się w lasach, ale zima dawała się mocno we znaki. Postanowili więc szukać schronienia u Szlamów. Ci od razu zgodzili się ich przyjąć. Przygotowali kryjówkę w oborze i na strychu z sianem oraz przynosili zbiegom żywność i ubrania.

Stanisława, córka Marianny i Stanisława, dostarczała posiłki i spędzała z ukrywającymi się sporo czasu, podtrzymując ich na duchu.

W 1944 r. do wsi weszli Niemcy, ale Mosze i Mordechaj zdążyli ukryć się w pobliskim lesie. Raz w tygodniu Szlamowie zostawiali im duże paczki z żywnością w umówionym miejscu. Mosze i Mordechaj dotrwali do wyzwolenia w styczniu 1945 r.

Przed wyjazdem z Polski do Izraela, Mosze Lichter chciał zapisać Szlamom swój majątek (w tym nieruchomości i ziemię), ale ci z godnością odmówili.

24 lutego 1988 r. Instytut Yad Vashem nadał Mariannie i Stanisławowi Szlamom oraz ich córce Stanisławie Włodarz tytuły Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. Uroczystość wręczenia odznaczenia i zasadzenia drzewka w Alei Sprawiedliwych w Jerozolimie odbyła się 22 września 1989 r.

Kadr z filmu: Stanisława Włodarz z bratem przy drzewku swojej rodziny, Jerozolima 1989 r.

Tytuł „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”

Od 1963 r. specjalna komisja Instytutu Pamięci Narodowej Yad Vashem w Jerozolimie, pod przewodnictwem Sądu Najwyższego Izraela, przyznaje medale i dyplomy „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” (טיד אומות העולם, czyt. *Chasid umot ha-Olam*). Jest to odznaczenie mające oddać hołd Bohaterom, którzy bezinteresownie, z czysto humanitarnych pobudek narażali życie dla ratowania swoich żydowskich przyjaciół, sąsiadów, znajomych, a często zupełnie obcych ludzi, skazanych na Zagładę.

Osoby uznane za Sprawiedliwych otrzymują specjalnie wybity medal ze swoim nazwiskiem oraz dyplom honorowy. Ich imiona i nazwiska zostają również wyryte na kamiennych tablicach w Ogrodzie Sprawiedliwych w Jerozolimie. Od kilku lat Bohaterom nie sadi się już drzewek oliwnych z powodu braku miejsca.

Instytut Yad Vashem uhonorował dotychczas ponad 23 tysiące Bohaterów z całego świata, w tym ponad 6 tysięcy Polaków. Sprawiedliwymi wśród Narodów Świata zostali między innymi pisarka i inicjatorka powstania „Żegoty” Zofia Kossak-Szczucka, działaczka społeczna Irena Sendlerowa, śpiewak Mieczysław Fogg, pisarz Igor Newerly, dyplomata Henryk Sławik i minister Władysław Bartoszewski.

Podstawą przyznania tytułu „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” osobie niosącej pomoc Żydom w czasie II wojny światowej jest złożenie zeznania przez osobę uratowaną i przekazanie go Instytutowi Yad Vashem w Jerozolimie. Wyjątkowo zgłoszenia składać mogą również ratujący, krewni ratujących, a także świadkowie wydarzeń. Ich wnioski mają wówczas jedynie charakter pomocniczy.

Rozpatrując zgłoszenia, komisja historyków Yad Vashem bierze pod uwagę m.in. następujące kryteria:

- zakres i rodzaj udzielonej pomocy,
- korzyści materialne wynikające z udzielanej pomocy lub brak takich korzyści,
- skala niebezpieczeństwa i podejmowanego ryzyka, wynikającego z udzielania pomocy,
- motywację osób udzielających pomocy (np. przyjaźń, altruizm, religia, przekonania)
- dostępność dowodów złożonych przez osoby uratowane,
- inne ważne fakty, informacje oraz dokumenty, które mogą udowodnić prawdziwość przedstawianych wydarzeń.

Instytut Yad Vashem, Righteous Among the Nations Department
P.O. Box 3477, 91034 Jerusalem, Izrael
tel. 00972/ 2 644 3521, fax 00972/ 2 644 3443
e-mail: righteous.nations@yadvashem.org.il

Departament Sprawiedliwych wśród Narodów Świata
Ambasada Izraela w Polsce
ul. Krzywickiego 24, 02-078 Warszawa
tel. 22/ 59 70 547, fax 22/ 82 51 607
e-mail: education@warsaw.mfa.gov.il

Więcej na stronie: www.israel.pl w zakładce Departamentu Sprawiedliwych.